

คำวินิจฉัยของ นายอภัย จันทนจุลกะ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๖-๑๗/๒๕๕๕

วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๕๕๔
มาตรา ๔๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๔๑
วรรคหนึ่ง หรือไม่

ศาลอาญากรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
จำเลยที่ ๑ นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ จำเลยที่ ๒) และศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์)
เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติการพิมพ์
พุทธศักราช ๒๕๕๔ มาตรา ๔๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ รวม ๒
คำร้อง

คำร้องที่หนึ่ง พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด (สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายคดีอาญา
กรุงเทพใต้ ๒) โจทก์ และหม่อมราชวงศ์จตุมงคล โสณกุล โจทก์ร่วมได้ยื่นฟ้องบริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย
กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) โดยนายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ กับพวกรวม ๒ คน เป็นจำเลยต่อศาลอาญากรุงเทพใต้
ในฐานความผิดร่วมกันหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖
มาตรา ๓๒๘ และมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๑)
พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ และมาตรา ๔ พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ ซึ่งศาลอาญากรุงเทพใต้
ได้ดำเนินการพิจารณาจนเสร็จสิ้นแล้วจึงนัดฟังคำพิพากษาในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕ ระหว่างนัดฟัง
คำพิพากษา จำเลยทั้งสองได้ยื่นคำร้องต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘
เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงเป็นอันใช้บังคับมิได้และศาลนำบทบัญญัตินี้ดังกล่าว
มาบังคับแก่คดีไม่ได้โดยให้เหตุผลว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพ
ในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นคดีนี้
จำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายโดยมีจำเลยที่ ๒ เป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์
ผู้จัดการรายวัน ซึ่งหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่เสนอข่าวโดยทั่วไปเพื่อการรับรู้ข่าวสารและการแสดง

ความคิดเห็นของพลเมือง ตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพและบรรณาธิการผู้พิมพ์ ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ เป็นบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพิมพ์ การโฆษณา ทั้งบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลง ทำให้บทบาทของคนในสังคมเปลี่ยนตามไปโดยที่ภารกิจของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้พัฒนา จากบทบาทในการเสนอข่าวมาเสนอความคิดเห็นกระทั่งเป็นผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพื่อประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของแผ่นดิน การเสนอข่าวที่พาดพิงถึงบุคคลสาธารณะจึงเป็น สิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ ก็ได้บัญญัติให้เสรีภาพในการเสนอข่าวและการมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ เจ้าของกิจการ แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ ซึ่งสื่อมวลชนขานรับบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว โดยได้จัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้นทำหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุมจริยธรรม แห่งวิชาชีพ เป็นการกำกับและดูแลโดยใช้มาตรการลงโทษทางสังคมด้วย

ปัญหาที่ต้องพิจารณาคือ พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๓ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อมีความผิดนอกจากที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นด้วยการ โฆษณาสิ่งพิมพ์นอกจาก หนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์ซึ่งตั้งใจให้โฆษณาบทประพันธ์นั้นต้องรับผิดชอบเป็นตัวละคร ถ้าผู้ประพันธ์ไม่ต้องรับผิดชอบ หรือไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวละคร” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีแห่ง หนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบเป็นตัวละคร และถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ ก็ให้เอาโทษ แก่ผู้พิมพ์เป็นตัวละครด้วย” ซึ่งบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่จำกัด ต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลที่เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เพราะบรรณาธิการไม่ได้ เป็นผู้ประพันธ์แต่ต้องรับผิดชอบเป็นตัวละครด้วย โดยผลของบทบัญญัตินี้ดังกล่าวทำให้เสรีภาพในการแสดง ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะถูกจำกัดเนื่องจากบรรณาธิการจะต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้ประพันธ์ ผู้โฆษณา โดยที่บรรณาธิการไม่ได้เป็นผู้ประพันธ์หรือโฆษณาด้วยแต่อย่างใด ทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ กำหนดการระวางโทษไว้ว่า ผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นตัวละคร คือ กรณีความผิดเกิดขึ้น โดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป แต่พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๓ มาตรา ๔๘ กำหนดให้ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบฐานตัวละครด้วยโดยที่การกระทำความผิดไม่ได้เกิดขึ้นจากการกระทำ ของบรรณาธิการด้วย นอกจากนี้การใช้บังคับพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๓ มาตรา ๔๘ ทำให้ผู้ทำหน้าที่ บรรณาธิการซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกิดความหวาดระแวง ขาดความกล้าหาญอย่างเพียงพอที่จะนำเสนอข้อเท็จจริงที่ประชาชนควรได้รับรู้เพราะผู้อ้างว่าเป็น

ผู้เสียหายจะใช้สิทธิฟ้องคดีขอให้ลงโทษเพียงแก่บรรณาธิการผู้เดียวโดยไม่ประสงค์เอาผิดกับผู้ประพันธ์ เพราะประสงค์คุกคามก่อให้เกิดความหวาดกลัวแก่บรรณาธิการเพื่อปิดกั้นการเสนอข่าวของ หนังสือพิมพ์ไม่ให้เห็นความคิดเห็นที่มีข้อมูลละเอียดเพียงพอให้ประชาชนได้รับรู้และใช้วิจารณ์พิจารณาเองได้ จึงยื่นคำร้องต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ ขอให้รื้อการพิจารณาไว้ชั่วคราว และส่งความเห็น ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๙๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑

ศาลอาญากรุงเทพใต้ได้รับคำร้องแล้วจึงหมายส่งสำเนาให้โจทก์และโจทก์ร่วมโดยแจ้งว่าจะคัดค้านการส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดอย่างไรหรือไม่ ซึ่งโจทก์และโจทก์ร่วมได้ยื่นคำคัดค้าน ดังนี้

โจทก์ร่วม (หม่อมราชวงศ์จตุมงคล โสณกุล) ได้ให้คำคัดค้านว่า จำเลยทั้งสองมีเจตนาที่จะประวิงคดีเพราะพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๙๕ เป็นบทบัญญัติที่ควบคุมสื่อไม่ว่าจะเป็นการพิมพ์ให้เสนอข่าวไปด้วยความเป็นจริงบริสุทธิ์ยุติธรรม การเสนอข่าวใด ๆ ที่เป็นความเท็จโดยมีเจตนาใส่ร้ายป้ายสีให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย จำเลยทั้งสองจึงต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๙๕ มาตรา ๔๘ นอกจากนั้น จำเลยทั้งสองยังมีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๓๒๖ และมาตรา ๓๒๘ ซึ่งจำเลยทั้งสองก็หาได้ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในข้อกฎหมาย ซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาแต่อย่างใดไม่ แสดงให้เห็นว่า จำเลยทั้งสองยอมรับว่าการกระทำของจำเลยทั้งสองดังกล่าวยังเข้าข่ายความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วย ทั้งนี้ จึงไม่มีเหตุอันใดเลยที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเพียงความผิดตามพระราชบัญญัติการพิมพ์เท่านั้น

โจทก์ (พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด) ได้ให้คำคัดค้านว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๙๕ มาตรา ๔๘ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ และยังใช้บังคับได้ ทั้งนี้ เพราะมาตรา ๔๘ ดังกล่าวเป็นบทกฎหมายว่าด้วยเรื่องความรับผิดชอบและเอาโทษตัวการซึ่งเป็นผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ซึ่งได้กระทำตามกฎหมายอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๙๕ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ มาตรา ๘๓ ซึ่งบัญญัติหลักว่า บุคคลจักต้องได้รับโทษทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติ เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ซึ่งกฎหมายอาจกำหนดโทษหรือเอาโทษแก่ผู้กระทำผิดซึ่งเป็นตัวการทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน หรือ ยกเว้นโทษให้แก่ผู้กระทำผิด หรือลงโทษให้น้อยกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือลงโทษให้มากกว่า ตัวการอื่น โดยอาศัยฐานะ อาชีพ อายุ ความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดกับผู้เสียหาย การบรรเทาผลร้าย หรือโดยมีเงื่อนไขบางอย่างในการเอาโทษแก่ผู้กระทำความผิดดังเช่นลักษณะของพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนารมณ์ของกฎหมายเป็นสำคัญ ซึ่งตามมาตรา ๔๘ นี้ หากใช่เป็น เรื่องที่บรรณาธิการหรือผู้พิมพ์มิได้กระทำผิดแล้วกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดหรือรับโทษหากแต่เป็น เรื่องเอาโทษแก่ผู้กระทำผิดซึ่งเป็นตัวการโดยตรง โดยมีเงื่อนไขการได้ตัวผู้ประพันธ์มาลงโทษก่อน ถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์จึงค่อยเอาโทษแก่ผู้พิมพ์หรือบรรณาธิการแล้วแต่กรณี ทั้งนี้เนื่องจากมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ บัญญัติไว้ว่า “บรรณาธิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งรับผิดชอบ ในการจัดทำ ตรวจแก้ คัดเลือก หรือควบคุมบทประพันธ์ และ “ผู้พิมพ์” หมายความว่า บุคคลซึ่งจัดการ และรับผิดชอบในการพิมพ์ ฉะนั้น บรรณาธิการและผู้พิมพ์ จึงต้องรับผิดชอบในหน้าที่การกระทำของตน ในการที่จะไม่ให้พิมพ์หรือมีข้อความลงในหนังสือพิมพ์ที่เป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิบุคคลซึ่งได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ เช่นกันในเรื่องเกียรติยศ ชื่อเสียง ความเป็นอยู่ส่วนตนของบุคคลอื่น ในลักษณะเกินเลยความสุจริต เกินเลยความชอบธรรม เกินเลยการติชมด้วยความเป็นธรรมหรือ ตามครรลองคลองธรรมหรือเกินเลยการแจ้งข่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ มาตรา ๓๒๗ มาตรา ๓๒๘ มาตรา ๓๒๙ มาตรา ๓๓๐ อันเป็นบทบัญญัติที่เป็นข้อจำกัดในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือ เสนอข่าวสารของบุคคล ผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา และหากบรรณาธิการหรือผู้พิมพ์ เป็นผู้ประพันธ์เสียเองก็ไม่พ้นการต้องรับผิดในฐานะเป็นตัวการแห่งการกระทำผิดนั้น

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘ ศาลอาญากรุงเทพใต้ได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า ยังไม่มีคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติที่จำเลยร้องขอ จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย

คำร้องที่สอง นายชวน หลีกภัย โจทก์ในคดีอาญายื่นฟ้อง นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ เป็นจำเลยที่ ๑ และนายสนธิ ลิ้มทองกุล เป็นจำเลยที่ ๒ ต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ ในข้อหา หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท โดยก่อนไต่สวนข้อมูลฟ้องศาลได้อนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องสำหรับจำเลยที่ ๒ ต่อมาศาลอาญากรุงเทพใต้

พิพากษาว่า จำเลยที่ ๑ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ ประกอบพระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ มาตรา ๔๘ ลงโทษจำคุก ๔ เดือน ให้จำเลยที่ ๑ โฆษณาคำพิพากษาในหนังสือรายวันรวม ๕ ฉบับ เป็นเวลาติดต่อกัน ๓ วัน โดยให้จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ชำระค่าโฆษณา

จำเลยที่ ๑ ยื่นอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นให้ลงโทษปรับ จำเลยที่ ๑ เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท อีกสถานหนึ่ง โทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี ซึ่งโจทก์ได้ยื่นฎีกาลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๘ ขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ หนักขึ้น

จำเลยที่ ๑ ยื่นฎีกาลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๘ คัดค้านคำพิพากษาของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ และยื่นคำร้องลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ต่อศาลฎีกาขอให้ศาลรอการพิจารณาและส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ มาตรา ๔๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑

โจทก์ยื่นคำแก้ฎีกาลงวันที่ ๑๗ และ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ และวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘ เพื่อคัดค้านคำฎีกาและคำร้องของจำเลยที่ ๑ ที่ขอให้ศาลฎีกาส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยอย่างไรก็ดีศาลฎีกาเห็นว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ มาตรา ๔๘ ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ หรือไม่ จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องที่หนึ่งเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘ แล้วมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และได้ตรวจคำร้องที่สองเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ แล้วมีคำสั่งให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ รวมทั้งมีคำสั่งให้รวมพิจารณาคำร้องทั้งสองเข้าด้วยกัน

นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๘ ขอให้ออกนั่งพิจารณาเพื่อฟังคำเบิกความของผู้ร้องและพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องอีก ๔ คน กือนายเดชอุดม ไกรฤทธิ์ นายมานิต สุขสมจิตร นายบุญเลิศ ชาญยุทธเดช และ ดร. บรรเจิด สิงคะเนติ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีมติให้บุคคลทั้ง ๔ ที่ผู้ร้องอ้างมาชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งได้แจ้งให้พนักงานอัยการและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ หรือผู้แทนทราบ หากประสงค์จะชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ก็ให้กระทำได้เช่นเดียวกัน

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ นายศุภชัย ศิริกุลพิพัฒน์ นายเดชอุดม ไกรฤทธิ นายมานิต สุขสมจิตร นายบุญเลิศ ชาญุทธเดช และ ดร. บรรเจิด สิงคะเนติ ได้มาชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ พลตำรวจตรี อรรถชัย เกิดมงคล ผู้บังคับการอำนวยการตำรวจสันติบาล และพันตำรวจโท สุทธิพงษ์ แจ็งอริยวงศ์ รองผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ ๔ กองบังคับการตำรวจสันติบาล ในฐานะผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มาชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕ สำนักงานศาลยุติธรรมได้ส่งสำเนาคำร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพิ่มเติมของบริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด และนายศุภชัย ศิริกุลพิพัฒน์ โดยนายสุวัตร อภัยศักดิ์ ทนาย ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ และคำร้องขอคัดค้านคำร้องของผู้ร้องทั้งสองของ หม่อมราชวงศ์จตุรงคกุล โสณกุล โดยนายประชา ลีลาพงสธร และนายปรีชา ชนนันท์ ทนายความ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้รวบรวมไว้ในสำนวนเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๕ สรุปได้ดังนี้

บริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด และนายศุภชัย ศิริกุลพิพัฒน์ อ้างว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ เป็นบทบัญญัติที่จำกัดต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลที่เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ เพราะกรณีที่บรรณาธิการไม่ได้เป็นผู้ประพันธ์แต่ต้องรับผิดชอบด้วยโดยผลของบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะถูกจำกัด เพราะบรรณาธิการจะต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้ประพันธ์ ผู้โฆษณา โดยที่บรรณาธิการไม่ได้เป็นผู้ประพันธ์หรือโฆษณาด้วยแต่อย่างใด ทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ กำหนดการระวางโทษไว้ว่า ผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นตัวการ คือ กรณีความผิดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป แต่พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๕๕ กำหนดให้บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบด้วย โดยที่การกระทำความผิดไม่ได้เกิดขึ้นจากการกระทำของบรรณาธิการด้วย นอกจากนี้การใช้บังคับพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๕๕ ทำให้ผู้ทำหน้าที่บรรณาธิการซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนจะเกิดความหวาดระแวงขาดความกล้าหาญอย่างเพียงพอที่จะเสนอข้อเท็จจริงที่ประชาชนควรได้รับรู้เพราะผู้อ้างว่าเป็นผู้เสียหายจะใช้สิทธิฟ้องคดีขอให้ลงโทษเพียงแก่บรรณาธิการผู้เดียวโดยไม่ประสงค์เอาผิดกับผู้ประพันธ์ เพราะประสงค์คุกคามก่อให้เกิดความหวาดกลัวแก่บรรณาธิการ เพื่อปิดกั้นการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไม่ให้เห็นความคิดเห็นที่มีข้อมูลละเอียดเพียงพอให้ประชาชนได้รับรู้และใช้วิจารณญาณพิจารณาเองได้

เมื่อกรณีไม่อาจใช้กฎหมายดังกล่าวบังคับได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้” และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย”

เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ บัญญัติไว้ชัดเจนและประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ให้มีผลบังคับได้ตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เมื่อบทบัญญัติมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๑ บทบัญญัติดังกล่าวจึงบังคับใช้ไม่ได้ ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ เท่ากับไม่มีกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ จึงไม่อาจลงโทษจำเลยได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งบุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ผู้คัดค้าน (หม่อมราชวงศ์จตุมงคล โสณกุล) คัดค้านว่าการที่จำเลยทั้งสองอ้างว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ บทบัญญัติดังกล่าวจึงบังคับใช้ไม่ได้เป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ และตีความให้ผิดเพี้ยนไปจากเจตนารมณ์ดังกล่าว การที่จำเลยทั้งสองขอให้ศาลอาญากรุงเทพใต้รอการพิจารณาไว้ชั่วคราวโดยขอให้ส่งคดีนี้ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเสียก่อนว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ ขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น โจทก์ร่วมเห็นว่า จำเลยทั้งสองมีเจตนาประวิงคดีเพราะจำเลยทั้งสองทราบดีว่าพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑

ประเด็นตามคำร้องที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๔๘ เฉพาะในส่วนที่บัญญัติให้บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบเป็นตัวละครและถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวละครด้วย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง และมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๘ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้”

มาตรา ๒๙ บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้”

มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือไขว่ถามแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน”

มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

ฯลฯ”

มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ”

พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔

มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้

“พิมพ์” หมายความว่า ทำให้เป็นตัวหนังสือหรือรูปอย่างใด ๆ โดยการกดหรือการใช้พิมพ์หิน เครื่องกล วิธีเคมี หรือวิธีอื่นใดอันอาจให้เกิดเป็นสิ่งพิมพ์ขึ้นหลายสำเนา

“สิ่งพิมพ์” หมายความว่า สมุด แผ่นกระดาษ หรือวัตถุใด ๆ ที่พิมพ์ขึ้นรวมตลอดทั้งบทเพลง แผนที่ แผนที่ แผนผัง ภาพวาด ภาพระบายสี ใบประกาศ แผ่นเสียง หรือสิ่งอื่นใด อันมีลักษณะเช่นเดียวกัน

“หนังสือพิมพ์” หมายความว่า สิ่งพิมพ์ซึ่งมีชื่อจำหน่ายเช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม

“ผู้พิมพ์” หมายความว่า บุคคลซึ่งจัดการและรับผิดชอบในการพิมพ์

“ผู้โฆษณา” หมายความว่า บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการผลิตสิ่งพิมพ์และจัดให้สิ่งพิมพ์นั้นแพร่หลายด้วยประการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการขาย เสนอขาย จำหน่าย หรือเสนอจำแนกและไม่ว่าการนั้นจะเป็นการให้เปล่าหรือไม่

“บรรณาธิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำ ตรวจสอบ แก้ไข คัดเลือก หรือควบคุมบทประพันธ์หรือสิ่งอื่นในหนังสือพิมพ์

ฯลฯ”

มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “เมื่อมีความผิดนอกจากที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นด้วยการโฆษณาสิ่งพิมพ์นอกจากหนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์ซึ่งตั้งใจให้โฆษณาบทประพันธ์นั้นต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ ถ้าผู้ประพันธ์ไม่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการ

ในกรณีแห่งหนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ และถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการด้วย”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีสาระสำคัญเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ในหลายมาตรา และวางหลักในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ในมาตรา ๒๕ ว่า ให้กระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การสื่อความหมายต่าง ๆ ไว้ แต่ในมาตรา ๓๕ วรรคสอง ก็บัญญัติให้มีการจำกัดสิทธิดังกล่าวได้เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น หรือเพื่อรักษา ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจ หรือสุขภาพของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ ที่บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิ ของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวและในมาตรา ๓๔ วรรคสอง ได้บัญญัติห้ามมิให้กล่าวหรือโฆษณาแพร่หลาย ซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ทั้งนี้โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติ รับรองเสรีภาพของพนักงานหรือลูกจ้างเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือ วิทยุโทรทัศน์ ในการเสนอข่าวและเสนอความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัด ต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ บัญญัติไว้ดังกล่าวย่อมเป็นไปเพื่อให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลและสื่อมวลชน ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยอมรับกันว่า เสรีภาพของ สื่อมวลชนหรือหนังสือพิมพ์ต้องมีอยู่และได้รับการรับรองและคุ้มครองให้ตามกฎหมายเช่นเดียวกับ สิทธิส่วนบุคคล แต่ในขณะเดียวกันก็จะต้องคุ้มครองป้องกันมิให้ละเมิดสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ถูกล่วงละเมิดด้วยเช่นกัน กรณียอมทำให้สิทธิและ เสรีภาพของสื่อมวลชนและหนังสือพิมพ์ไม่ใช่สิทธิเด็ดขาดแต่ถูกจำกัดได้ตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ดังกล่าว นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ ได้บัญญัติไว้ด้วยว่า บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือ ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

ดังนั้น หากเกิดกรณีที่หนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวในลักษณะที่ไปกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือละเมิดเสรีภาพส่วนบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ผู้ได้รับความเสียหายจากการเสนอข่าวเช่นนั้น โดยหนังสือพิมพ์นั้นย่อมจะใช้สิทธิทางศาลหรือยกเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลตามกรอบของกฎหมายได้ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความรับผิดชอบหมิ่นประมาท และพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ เป็นต้น แต่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจะต้องจำกัดสิทธิไว้เท่าที่จำเป็นและจะไปกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา มิได้ นอกจากนี้ ในการลงโทษทางอาญายังต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ ที่บัญญัติว่า บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นตัวการเมื่อหนังสือพิมพ์ที่ตนเป็นบรรณาธิการนั้น ได้กระทำการโฆษณาอันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น ซึ่งเป็นความผิดนอกจากที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไปจำกัดเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์ และบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ ในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การสื่อความหมาย โดยวิธีอื่นรวมถึงการเสนอข่าวตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๑ บัญญัติรับรองไว้ กล่าวคือ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การสื่อความหมายโดยวิธีอื่น และการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์ และบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ รวมถึงพนักงานหรือลูกจ้างที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ยังคงมีอยู่และสามารถกระทำได้เสมอ เพียงแต่การใช้เสรีภาพดังกล่าวจะต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของบุคคล เช่น สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ รับรองไว้ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๔ วรรคสอง บัญญัติให้มีการจำกัดเสรีภาพตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ได้เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน เนื่องจากการเสนอข่าว
ในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ตกเป็นข่าวหรือผู้เกี่ยวข้องโดยไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน
หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือมีผลต่อความมั่นคงของรัฐ เป็นการแสดง
ให้เห็นถึงความไม่สุจริตหรือขาดความรับผิดชอบต่อสังคมและบุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ
ทั้งหลาย เมื่อพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔ บัญญัติให้บรรณาธิการเป็นบุคคลสำคัญมีหน้าที่
และความรับผิดชอบในการจัดทำตรวจแก้ คัดเลือกหรือควบคุมเนื้อหาของบทประพันธ์หรือสื่ออื่น
ซึ่งจะนำลงในหนังสือพิมพ์และผู้พิมพ์ หมายความว่า บุคคลซึ่งจัดการและรับผิดชอบในการพิมพ์
ฉะนั้น บรรณาธิการและผู้พิมพ์จึงต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนที่จะไม่ให้พิมพ์หรือ
มีข้อความที่จะตีพิมพ์ไปละเมิดต่อสิทธิของบุคคลอื่น การทำหน้าที่ดังกล่าวย่อมต้องกระทำด้วยความ
ระมัดระวังอย่างสูงและต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อบุคคลที่อาจจะถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ
ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ อันเนื่องมาจากการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ อีกทั้งจะต้องดูแลรักษาความมั่นคง
ของรัฐและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย เพื่อป้องกันมิให้หนังสือพิมพ์เสนอข่าว
ไปกระทบต่อสิทธิของบุคคลและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นกรณี
ที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ การที่พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘
บัญญัติให้บรรณาธิการต้องรับผิดชอบในฐานะตัวการจึงเป็นการกระทำเท่าที่จำเป็นและมีได้กระทบต่อเสรีภาพ
ในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์และบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ต่อสาธารณชนแต่อย่างใด
 อีกทั้งศาลยุติธรรมจะเป็นองค์กรที่พิจารณาพิพากษาให้ความเป็นธรรมแก่บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์
ทุกลบหากพิสูจน์ได้ว่า ตนได้ดำเนินการจัดทำ ตรวจแก้ คัดเลือก หรือควบคุมบทประพันธ์ก่อน
การเสนอข่าวเผยแพร่ต่อประชาชนด้วยความสุจริต และถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์
ต่อสาธารณชนก็จะต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคสอง บัญญัติให้
ความคุ้มครองไว้ ประกอบกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ ก็สอดคล้องกับ
จรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ของสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และจริยธรรมแห่งวิชาชีพ
หนังสือพิมพ์ของสภาการพิมพ์แห่งชาติ ที่จะไม่เสนอข่าวที่มีการพาดพิง อันอาจทำให้เกิดความเสียหาย
แก่บุคคลหรือองค์กรใด ๆ หรือสอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าวหรือการเสนอข่าว การแสดงความคิดเห็น
ต้องเป็นไปด้วยความสุภาพ สุจริต ต้องเสนอข่าวแต่ความจริง ละเว้นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

ดังนั้น พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๓ มาตรา ๔๘ ในส่วนที่กำหนดให้บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบเป็นตัวละครและถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้อาโทยแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวละครด้วยนั้น จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๕๕๕ มาตรา ๔๘ เฉพาะในส่วนที่บัญญัติให้บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบเป็นตัวละครและถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้อาโทยแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวละครด้วยนั้น ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง

นายอภัย จันทนจุลกะ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ